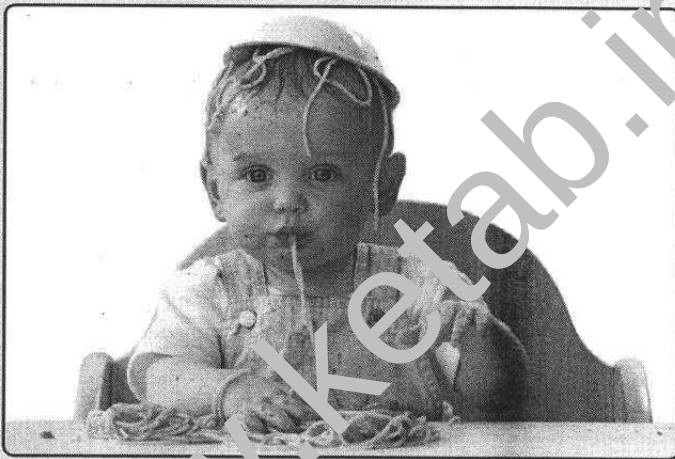

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اراک

توانبخشی اختلالات تغذیه در کودکان دارای فلج مغزی

نویسندگان:

دکتر حمید دالوند

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اراک

دکتر لیلا دهقان

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اراک

با همکاری :

دکتر مجتبی بیانی - دکتر فرهاد سخایی - دکتر فخرالدین شریعتمداری

دکتر گلنوش گلمحمدی - دکتر محمود رضا نخعی - دکتر جواد نظری

انتشارات ستایش هستی

۱۳۹۷

سرشناسه : دالوند، حمید، ۱۳۵۳.

عنوان و نام پدیدآور : توانبخشی اختلالات تغذیه در کودکان دارای فلج مغزی / نویسندگان : حمید دالوند - لیلا دهقان.

مشخصات نشر : تهران : ستایش هستی : ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص.؛ مصور، جدول.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۵-۴۲-۴

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : کودکان فلج مغزی

Cerebral Palsied Children : موضوع

موضوع : کودکان - تغذیه

Children -- Nutrition : موضوع

موضوع : تغذیه - تابسمانی‌ها در کودکان

Nutrition disorders in children : موضوع

موضوع : کودکان فلج مغزی - توانبخشی

Cerebral Palsied children - Rehabilitation : موضوع

شناسه افزودن : دهقان، لیلا، ۱۳۵۶.

رده بندی کنگره : RJ۲۰۶/۷۰۲۱۰۳

رده بندی دیویی : ۶۱۰/۶۲۸۳۶

شماره کتابشناسی ملی : ۵۰۸۶۴۶۱

توانبخشی اختلالات تغذیه در کودکان دارای فلج مغزی

نویسندگان : دکتر حمید دالوند - دکتر لیلا دهقان

ناشر : ستایش هستی

چاپ و صحافی : مؤسسه پگاه

صفحه آرایشی و طرح جلد : مؤسسه پگاه

قطع : وزیری

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۶

شمارگان : ۵۰۰

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۵-۴۲-۴

قیمت : ۳۵۰۰۰ تومان

مرکز پخش : مؤسسه پگاه (۰۲۱- ۲۲۹۰۱۹۵۴)

فروش آنلاین : (ارسال به سراسر ایران)

WWW.MOHSENIBOOK.COM

فهرست مطالب

درگیری مرحله پیش دهانی، دهانی و حلقی در کودکان	مقدمه ۷۱
دارای فلج مغزی ۴۲۱	فصل اول: اهمیت و عملکرد غذا خوردن در کودکان
گزینش بافتی ۴۵۱	اهمیت تغذیه ۱۱۱
اختلال بلع در کودکان دارای فلج مغزی ۴۵۱	شیوع اختلالات تغذیه‌ای در کودکان دارای فلج مغزی ۱
تشنج ۴۶۱	۱۳
پیامد عصبی - تکاملی ۴۷۱	سلامت و تغذیه ۱۵۱
سلامت عمومی ۴۷۱	تغییرات تکاملی شیوه تغذیه در کودکان ۱۶۱
اثر روانی اجتماعی و کیفیت زندگی ۴۹۱	ترتیب رشد مشارکت در غذا خوردن ۲۱۱
ارزیابی اختلال بلع ۵۰۱	آناتومی و فیزیولوژی طبیعی غذا خوردن و تغذیه کردن ۱
ضرورت بکارگیری تیم چند رشته‌ای ۵۱۱	۲۵
تاریخچه پزشکی و رشدی ۵۳۱	فاز مقدماتی ۲۵۱
تاریخچه تغذیه‌ای ۵۴۱	فاز پیش دهانی (آماده سازی دهانی) ۲۶۱
پرسش‌های کلیدی والدین برای کمک به تعیین نیاز ۵۵۱	فاز دهانی ۲۷۱
ارزیابی جامع ۵۵۱	فاز حلقی ۲۸۱
ارزیابی تغذیه بالینی ۵۷۱	مرحله مروی ۲۹۱
مرحله پیش دهانی ۵۹۱	علل مشکلات تغذیه‌ای در کودکان دارای فلج مغزی ۳۰۱
اهمیت کنترل پاسچرال برای غذا خوردن ۵۹۱	رفلکس‌های دهانی ۳۲۱
پاسچرو غذا خوردن طبیعی ۶۰۱	فصل دوم: اختلال بلع در کودکان دارای فلج مغزی
فک ۶۱۱	نشانه‌های بالینی و روندهای ارزیابی
لب‌ها ۶۲۱	اختلال بلع در کودکان دارای فلج مغزی ۳۹۱
زبان ۶۳۱	مشکلات بلع در کودکان دارای فلج مغزی ۴۰۱

تمرین عملکردی با ثبات ۹۸ \

درمان خود کنترلی ۹۸ \

وسایل داخل دهانی ۹۹ \

فناوری کمکی ۱۰۰ \

درمان های دارویی ۱۰۰ \

سم بوتولینیوم ۱۰۱ \

جراحی ۱۰۲ \

فصل چهارم: مشکلات دهانی- دندانی در کودکان دارای

فلج مغزی

شیوع پوسیدگی در کودکان دارای فلج مغزی ۱۰۹ \

شیوع بیماری های لثه در کودکان دارای فلج مغزی ۱۱۳ \

ترکیب و جریان بزاق در کودکان دارای فلج مغزی ۱۱۶ \

کودکان دارای فلج مغزی و حملات صرع ۱۱۸ \

عادات پارافانکشن در کودکان دارای فلج مغزی ۱۱۹ \

مال اکلوژن های رایج در کودکان دارای فلج مغزی ۱۲۰ \

دلیل بروز بیشتر ضایعات مخاطی در کودکان دارای فلج

مغزی ۱۲۲ \

رفلکس های گاستروفازیتال در کودکان دارای فلج مغزی و

آسیب های باقوه آنها روی یافت دهان ۱۲۳ \

عوامل مبتنی دهانی در کودکان دارای فلج مغزی ۱۲۴ \

بخش اول: ملاقات دندانپزشکی در کودکان دارای فلج

مغزی ۱۲۵ \

فصل پنجم: نوع تغذیه در کودکان دارای فلج مغزی

تغذیه صحیح ۱۳۳ \

انتخاب غذا در سنین مختلف برای کودکان دارای فلج

مغزی ۱۳۴ \

ارزیابی تغذیه ای در کودکان دارای فلج مغزی ۱۳۵ \

مشخصات تن سنجی ۱۳۵ \

مشاهده علایم بالینی ۱۳۶ \

بررسی رژیم غذایی دریافتی ۱۳۶ \

بررسی توازن انرژی دریافتی ۱۳۷ \

ساختار و کارکرد دهانی ۶۳ \

ارزیابی ساختارهای دهانی ۶۵ \

ارزیابی کارکرد دهانی حرکتی ۶۵ \

رفلکس گاز گرفتن و روش های درمان آن ۶۹ \

حس دهانی ۶۹ \

ارزیابی ابزار بلع ۷۰ \

اولتراسوند ۷۱ \

ارزیابی اندوسکوپی فایبراپتیک بلع ۷۱ \

مطالعه بلع ویدئوفلوروسکوپی ۷۲ \

فصل ششم: آبریزش از دهان ارزیابی و مداخله

کنترل بزاق ۸۱ \

آبریزش از دهان در کودکان دارای فلج مغزی و دارای

مشکلات بلع پیچیده ۸۲ \

تولید ترشح بزاق ۸۴ \

عزب بزاق ۸۵ \

علل آبریزش دهان ۸۶ \

ارزیابی جریان بیش از حد بزاق ۸۷ \

جمع آوری اطلاعات به منظور طرح ریزی مداخله ۹۰ \

ارتباط و شناخت ۹۰ \

مهارت های حرکتی درشت ۹۰ \

خوردن، نوشیدن و بلع ۹۰ \

سلامت دهانی و دندانی ۹۱ \

شدت مشکل مدیریت بزاق ۹۱ \

رویکردهای مداخله ای در درمان آبریزش از دهان ۹۳ \

درمان های فیزیکی، دهانی- حرکتی و دهانی- حسی ۹۳ \

آگاهی دهانی ۹۴ \

فعالیت های دهانی ۹۵ \

کنترل پاسچرال ۹۶ \

مداخلات رفتاری ۹۶ \

تکنیک های پیمایش ۹۷ \

تکنیک های پیامد ۹۸ \

گروه‌های مواد غذایی مناسب برای کودکان دارای فلج مغزی ۱۳۷ \

راهکارهای مداخله‌ای تغذیه‌ای در کودکان دارای فلج مغزی ۱۴۳ \

توصیه‌های غذایی در بیوست ۱۴۳ \

نکات عمومی در رژیم غذایی پر فیبر ۱۴۴ \

راهنمایی‌های غذایی در کودکان فلج مغزی دیستونیک ۱۴۵ \

نکات مهم در تغذیه کودک دارای فلج مغزی ۱۴۶ \

ملاحظات در زمینه داروهای معمول ۱۴۸ \

فصل ششم: مداخلات پزشکی در کودکان فلج مغزی

رای اختلال تغذیه

مداخلات پزشکی در تغذیه ۱۵۵ \

وضعیت تغذیه‌ای ۱۵۶ \

تغذیه و آروشی ۱۵۸ \

قرار دادن لوله بینی روتوم ۱۶۰ \

درمان ریفلاکس معده-مری ۱۶۱ \

داروهای مورد استفاده برای رفع مشکلات تغذیه‌ای در کودکان دارای فلج مغزی ۱۶۴ \

بوتولینیوم توکسین نوع A (BTX-A) ۱۶۴ \

داروهای ضد اسپاستی سیتی خوراکی ۱۶۴ \

بنزودیازپین‌ها ۱۶۴ \

دانترولین ۱۶۵ \

باکلوفن ۱۶۵ \

لوودوپا ۱۶۶ \

آرتان (تری هگزی فنیدیل) ۱۶۶ \

فصل هفتم: مداخلات توانبخشی در کودکان فلج مغزی

دارای اختلال تغذیه

وضعیت‌های صحیح غذا دادن به کودک دارای فلج مغزی ۱۷۳ \

شیوه‌های صحیح کنترل فک در کودکان دارای فلج مغزی ۱۷۸ \

تجهیزات تطابقی مورد استفاده در تغذیه کودکان دارای

فلج مغزی ۱۸۱ \

قاشق و چنگال و چاقو ۱۸۱ \

نوشیدن ۱۸۴ \

لیوان‌های مناسب برای خوردن مایعات ۱۸۴ \

انواع شیشه شیر ۱۸۵ \

میز و صندلی مخصوص غذا خوردن کودکان دارای فلج مغزی ۱۸۶ \

مداخلات رفتاری ۱۸۹ \

تطابقات محیطی ۱۹۱ \

فصل هشتم: پیشنهادات ویژه در توانبخشی اختلالات تغذیه‌ای کودک دارای فلج مغزی

مهارت فلکس گاز گرفتن ۱۹۷ \

پیش آمدگی زبان (بلع معکوس) ۱۹۸ \

روش‌های بهبود جویدن در کودکان دارای فلج مغزی ۲۰۰ \

نکات مهم در مورد کودکان دارای فلج مغزی که آبریزش دهان دارند ۲۰۱ \

برگشت مواد غذایی از معده و مری به ریه‌ها (آسپیراسیون) و درمان آن ۲۰۱ \

علامت‌ها و نشانه‌های پتانسیل آسپیراسیون حاد ۲۰۳ \

نکات پیشنهادی جهت کودکان دارای فلج مغزی که آسپیراسیون دارند ۲۰۵ \

نوشیدن ضعیف در کودکان دارای فلج مغزی ۲۰۷ \

نکات مهم جهت کودکان دارای فلج مغزی که نوشیدن ضعیفی دارند ۲۰۷ \

بیش حسی در کودکان دارای فلج مغزی و درمان آن ۲۰۸ \

پیشنهادهای جهت روش‌های بهبود آگاهی حس دهانی ۲۰۹ \

**ضمائم ۲۱۵ **

مقدمه

حمد و سپاس خداوند تعالی را که توفیق این کتاب را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در حد بضاعت پاسخگوی نیاز جامعه آنا بخششی باشیم.

غذا خوردن، اساسی و فعال‌ترین زندگی روزمره و ضروری برای بقا از تولد تا مرگ است. از طریق غذا خوردن کودک یاد می‌گیرد چگونه با نیازها و خواسته‌هایش ارتباط برقرار کند. همچنین یادگیری آداب و رسوم مربوط به غذا خوردن را اساس فرهنگ بومی یک کارکرد انطباقی ضروری است که بقای پایه‌ای فرد و رفاه را تسهیل می‌کند. اگر کودکان در دوران رشد مخصوصاً در دوران کودکی برای مدتی طولانی به بدنشان مواد غذایی کافی نرسد، دچار پیامدهای جبران ناپذیری می‌شوند که بعدها جبران آن‌ها بسیار دشوار و سخت است. اختلالات تغذیه‌ای می‌تواند به دلایل مختلفی مانند؛ مشکلات آناتومیکی حفره دهان، حلق، نای و ممان است. همچنین وجود رفلکس‌ها در حلق و در زمان نامناسب نیز باعث اختلالات تغذیه‌ای می‌شود. نرخ شیوع اختلالات بلع و تغذیه در جمعیت کودکان بطور کلی حدود ۲۵٪ گزارش شده است. در این میان کودکان دارای ناتوانی، مانند کودکان دارای فلج مغزی بیشتر از کودکان عادی در معرض مشکلات تغذیه‌ای قرار دارند. فلج مغزی «گروهی از اختلالات ثابت رشدی - حرکتی است که غیر پیش‌رونده بوده و در جنین در حال رشد یا مغز نوزاد اتفاق می‌افتد و در تمام طول زندگی ادامه پیدا می‌کند و یکی از شایعترین دلایل ناتوانی در کودکان بشمار می‌آید. شیوع آن در ایران ۲/۰۶ در هر ۱۰۰۰ تولد زنده گزارش شده که میزان آن در دو دهه گذشته در کشورهای غربی ثابت بوده است.

۷۰ تا ۹۰ درصد کودکان فلج مغزی دارای مشکلات تغذیه‌ای هستند. این اختلالات با آسیب حرکتی (کوتاهی، بدشکلی، اسپاستیسیته)، درد، مشکلات رفتاری و اپی‌لپسی در ارتباط است. پیامدهای اختلال تغذیه‌ای در کودکان فلج مغزی بسیار وسیع است و تأثیر زیادی هم بر کودک و هم بر خانواده‌اش دارد و موجب آسپیراسیون مکرر و عفونت‌های قفسه سینه مکرر و بیماری ریوی مزمن، مشکلات معده ای- روده ای، ریفلاکس معده‌ای- مری، یبوست، سوء تغذیه، عدم وزن‌گیری، رشد قندی ناکافی و انزوای کودک و مراقبان گردیده که بتدریج سبب پایین آمدن کیفیت زندگی رفا آنها می‌گردد.

اختلالات تغذیه در کودکان فلج مغزی پیچیده و درمان هم غالباً چالشی است. درمان‌های متعددی جهت درمان اختلالات تغذیه‌ای ارائه شده است که از آن جمله می‌توان به مداخلات پزشکی، دندانپزشکی، تغذیه‌ای رفتار، تغییرات محیطی، وضعیت درمانی، آموزش به بیمار و والدین و دارودرمانی اشاره کرد.

در این کتاب سعی شده است ضمن بدمه‌ی به اختلالات تغذیه‌ای، به درمان‌هایی که در مورد اختلالات تغذیه وجود دارد با تأکید بیشتر بر درمان‌های توانبخشی پرداخته شود. امید است که خوانندگان از این کتاب بهره‌مفیدی ببرگیرند و در جهت رفع مشکلات و نواقص و ارتقا سطح علمی کتاب ما را یاری نمایند.

نویسندگان

دیماه ۱۳۹۶